

درگذشت یکی از بنیانگذاران نهضت آزادی ایران در فرانسه

حسن نزیه، از بنیانگذاران نهضت آزادی، در سن ۹۱ سالگی در پاریس درگذشت. اولین رئیس شرکت ملی نفت پس از انقلاب که در سال های اخیر به آرایمر مبتلا شده بود، روز جمعه ۲۴ شهریور از دنیا رفت.

نزیه که متولد سال ۱۳۰۰ خورشیدی در تبریز است و دانش آموخته رشته قضائی از دانشکده حقوق تهران و دارای سابقه تحصیل و پژوهش حقوقی در سوئیس (از مرداد ۱۳۲۹ تا دی ۱۳۳۰) بود. او از هواداران جبهه ملی در سال های پیش از کودتای ۲۸ مرداد بود که پس از کودتا به نهضت مقاومت ملی پیوست و در جریان محاکمه دکتر مصدق لایحه دفاعیه مفصلی برای او تهیه کرد که بخش هایی از آن مورد استفاده دکتر مصدق قرار گرفت.

حسن نزیه از جمله افرادی بود که در ۳۰ تیرماه ۱۳۳۹ به دعوت اللهیار صالح جهت احیای فعالیت سیاسی گردهم آمدند و جبهه ملی دوم را بنیان گذاردند. در ۲۷ اردیبهشت ۱۳۴۰ همراه با مهندس بازرگان، دکتر یدالله سبحانی، منصور عطایی و دیگران نهضت ملی را پایه گذاری نمود و در زمان تشکیل نهضت آزادی جزو اعضای موسس این جمعیت قرار گرفت. نزیه در جلسه تامین نهضت آزادی در منزل آیت الله فیروزآبادی بعد از مهندس بازرگان سخنرانی کرد.

حسن نزیه که سابقه ریاست کانون وکلا را نیز در کارنامه خود دارد، پس از انقلاب اسلامی به یاری دولت موقت مهندس بازرگان شتافت و ریاست شرکت ملی نفت را عهده دار شد. با این حال چیزی نگذشت که به صف مخالفان جمهوری اسلامی پیوست و در فعالیت مجدد نهضت آزادی شرکت نجست.

حسن نزیه در سال ۱۳۵۸ در یک سخنرانی جنجالی به شدت از وضعیت مملکت انتقاد کرد و گفت: «اگر ما فکر کنیم تمام مسائل سیاسی، اقتصادی و قضایی را می توانیم در قالب اسلامی بسازیم، آیات عظام هم می دانند این امر در شرایط حاضر نه مقدور است و نه ممکن و نه مفید.» آیت الله بهشتی به شدت به سخنان وی اعتراض کرد و درخواست محاکمه او را به علت مخالفت با نظام اسلامی نمود. علاوه بر آیت الله بهشتی، آیت الله مفتاح و شماری دیگر از روحانیون وی را بخاطر سخنرانی نزیه در خرداد سال ۵۸ زیر سؤال بردند. چندی بعد، دادگاه انقلاب به خاطر سخنان نزیه در کنگره وکلای دادگستری و اهانتش به اسلام و احکام اسلامی وی را به دادگاه فراخواند و از سوی آیت الله علی قدوسی دادستان کل انقلاب متهم به حیف و میل بیت المال هم شد و لقب ضد انقلاب گرفت. او پس از آن از ایران خارج شد و تا پایان عمر نیز در فرانسه زندگی می کرد.

نام حسن نزیه در زمره بنیانگذاران نهضت آزادی ذکر شده، اما او به اقلیتی تعلق داشت که می خواستند چهره نهضت آزادی بیشتر ملی و سیاسی باشد تا مذهبی. پس از اقدام دانشجویان پیرو خط امام در اشغال سفارت آمریکا، نزیه از جمله کسانی بود که در افشاگری های این دانشجویان به جاسوسی برای آمریکا متهم شد و پس از پیگرد

او توسط دادگاه انقلاب به اتهام توهین به احکام اسلامی و همچنین جرائم مالی و حیف و میل بیت المال، وی از ایران به پاریس رفت و از آن زمان تا سالها بعد نیز به فعالیت علیه جمهوری اسلامی مشغول بود.